

Er ref/dnr: KN2024/01912

Vårt dnr: 2025/0081

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Stockholm den 11 april 2025

Yttrande över SOU 2025:7 Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter

Naturskyddsföreningen (föreningen) har givits tillfälle att yttra sig över delbetänkandet *Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter* av Kärnkraftsprövningsutredningen.

Naturskyddsföreningen har inte haft tid att fullt ut granska utredningens förslag om ändringar i kärntekniklagen. Föreningen yttrar sig inte över förslagen som avser prövningsavgifter.

Sammanfattning

Regeringen gav utredaren i uppgift att i delbetänkandet ge förslag för en effektivare tillståndsprövning av ny kärnkraft i Sverige. Föreningen motsätter sig utredningens förslag avseende en ny lag om principbeslut och förslagen om att ändra tillståndsprövningen enligt miljöbalken.

Föreningen har inte haft tid att gå igenom samtliga förslag och utredningens motiveringar av förslagen avseende ändringar i kärntekniklagen. Föreningen vill dock hänvisa till vad föreningen framförde i remissvaret över betänkandet *Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar* (SOU 2019:16). Föreningen anser att förslagen i det betänkandet i allt väsentligt skulle leda till en bättre prövning enligt kärntekniklagen jämfört med nu remitterade förslag från Kärnkraftsprövningsutredningen.

Ställningstagande till utredarens förslag

- Föreningen motsätter sig utredningens samtliga förslag i avsnitt 6 om att regeringens prövning av tillåtligheten enligt miljöbalken ska ersättas med ett principbeslut.

- Föreningen motsätter sig utredningens förslag i avsnitt 7.1 att tillståndsprövningen enligt miljöbalken endast ska avse frågor som inte omfattas av tillstånd enligt kärntekniklagen.
- Föreningen motsätter sig utredningens förslag i avsnitt 7.1.1 att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns och den specifika miljöbedömningen slutförs genom ett särskilt beslut av mark- och miljödomstolen senast när förberedelsen är avslutad i målet.
- Föreningen bestrider utredningens slutsats i avsnitt 8.6.3 och 15, att det samråd som skett vid tiden för tillståndsprövning är tillräckligt utifrån Århuskonventionen inför godkännande av rutinmässig drift. Föreningen anser därför att utredningens förslag till ny 5 p § i kärntekniklagen bör ändras så att kravet på kungörelse i det lagrummet inte endast omfattar avveckling utan även rutinmässig drift av en kärnteknisk anläggning.
- Föreningen varken tillstyrker eller motsätter sig utredningens förslag i avsnitt 8.6 att Strålsäkerhetsmyndighetens beslut ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Föreningen ifrågasätter dock de skäl som föranlett att utredningen valt att föreslå allmän förvaltningsdomstol som forum för de aktuella besluten.

Remissyttrandet utgår ifrån gällande rätt

Regeringen har den 4 februari 2025 remitterat Miljötillståndsutredningens delbetänkande *En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndprocess* (SOU 2024:98). Den utredningen föreslår omfattande förändringar i miljöbedömnings- och tillståndprocessen för samtliga verksamhetstyper. Vissa av förslagen i den utredningen överlappar med de förslag som Kärnkraftsprövningsutredningen lämnat i det delbetänkande som detta remissvar avser. Det har inte varit möjligt för föreningen att läsa de två betänkandena parallellt och lämna ett remissvar som beaktar de samlade konsekvenserna av de två utredningarnas förslag. Remissvaret är därför skrivet utifrån gällande rätt.

Föreningen tror att förslaget om en ny lag om principbeslut kommer att överlappa med det direktiv som Miljötillståndsutredningen har om att analysera möjligheterna att samla bestämmelser om hushållning i en särskild lag och ta ställning till hur ett besked om det allmännas grundläggande syn på lämpligheten av en viss verksamhet på en viss plats kan lämnas i ett tidigt skede. Föreningen anser att regeringen bör invänta Miljötillståndsutredningens kommande förslag så att det förslaget kan jämföras med förslaget om en ny lag om principbeslut i en kommande remiss.

För ett år sedan remitterades Regeringsprövningsutredningens betänkande *Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet* (SOU 2024:11) och föreningen inkom med ett remissvar. Förslagen bereds fortfarande inom Regeringskansliet. Föreningens synpunkter på det betänkandet aktualiseras i förhållande till förslaget om en ny lag om principbeslut. Föreningen vill återigen påpeka att rättsprövningslagen behöver ses över för att leva upp till kraven i artikel 6 och 9 i Århuskonventionen samt artikel 47 i EU:s rättighetsstadga.

Allmänna synpunkter på delbetänkandet

Föreningen har varit aktiv i de mål om slutförvar för använt kärnbränsle och kärnavfall som utredningen skriver om. Föreningens har goda erfarenheter av processerna i mark- och miljödomstol. Prövningen avsåg helt unika verksamheter som syftar till att hantera radioaktiva ämnen som är farliga för människors hälsa och miljön under en tidsperiod som är närmast ogripbar.

Frågorna om den joniserande strålningen från verksamheten och hur den kunde påverka miljön för kommande generationer var centrala vid prövningarna. Om en sådan prövning inte utförs inom ramarna för miljöbalksprövningen så kommer miljöbalken, avseende kärntekniska anläggningar, inte kunna styra miljötillståndet mot miljömålen generellt och *Säker strålmiljö* i synnerhet. Prövningen skulle inte kunna vara ett led i att uppfylla balkens syfte enligt portalparagrafen.

Utredningen nämner vid ett flertal tillfällen att allmänhetens acceptans är central för nyetablering av kärnkraft. Föreningen instämmer i utredningens bedömning. Föreningen kan inte nog tydligt betona att den transparens som präglade processerna i mark- och miljödomstolarna och hur domstolen genom sin processledning såg till att samtliga parter kunde förstå processen och komma till tals var avgörande för att öka acceptansen för de beslut som domstolen meddelade. Detsamma gäller för de utförliga yttranden som domstolen överlämnade till regeringen inför tillåtlighetsprövningen av verksamheterna.

Föreningen kan dock inte säga detsamma om tillåtlighetsprövningen hos regeringen och de beslut som regeringen meddelade avseende verksamheterna. Regeringens prövning är inte författningsreglerad och dess beslutsmotiveringar är allmänt kända för att vara ytterst kortfattade. Det gör att prövningen inte blir tydlig och förutsägbart, beslutet blir inte alltid begripligt och processen upplevs inte som transparent. En sådan prövning har betydligt sämre förutsättningar att skapa acceptans för det beslut som prövningen utmynnar i. Detta är en generell brist i regeringens prövningar av verksamheter med betydande miljöpåverkan. Vid en prövning av en så omfattande verksamhet med en så stor miljöpåverkan som ett nytt kärnkraftverk blir bristerna än mer påtagliga.

Föreningen förlorade processerna om tillstånd till slutförvar för använt kärnbränsle och kärnavfall. Trots det har föreningen mycket goda erfarenheter av prövningen i mark- och miljödomstol. Mot bakgrund av dessa erfarenheter är föreningen mycket kritisk till utredningens förslag.

Specifika synpunkter på utredningens förslag

6 Ny form för politiskt ställningstagande i tidigare skede

Föreningen motsätter sig utredningens förslag att regeringens prövning av tillåtligheten enligt miljöbalken ska ersättas med ett principbeslut.

Regeringen har varit tydlig med att regeringen vill att det omgående ska uppföras en stor mängd nya kärnkraftverk i Sverige. Att då införa ett helt nytt prövningssystem kan starkt ifrågasättas eftersom ny lagstiftning allt som oftast väcker nya tolknings- och tillämpningsfrågor som leder till längre handläggningstider. Ytterst avgörs dessa frågor av de prejudikatbildande domstolarna och de prejudikaten resulterar inte sällan i att målen återförvisas till första instans för fortsatt handläggning. De

föreslagna ändringarna kommer sannolikt att innebära längre prövningstider än det nuvarande systemet.

Dessutom lider det föreslagna systemet med en ny lag om principbeslut av stora oklarheter. Den största osäkerheten är i vilken omfattning ett principbeslut är bindande för den efterföljande tillståndsprövningen. Enligt förslaget är ett principbeslut en förutsättning för ett tillstånd enligt miljöbalken och det är bindande avseende de frågor som har prövats i beslutet. Föreningen menar att det är oklart vilka frågor som ska prövas i ett principbeslut. Om det inte är tydligt definierat så riskerar parterna att argumentera för och emot beslutets rättsverkan i efterkommande tillståndsprövning vilket kommer förlänga handläggningstiden.

Av förslaget framgår att en ansökan om ett principbeslut ska innehålla en *översiktlig* redogörelse för varför intresset för verksamheten har företräde framför eventuell konkurrerande intressen enligt 3–4 kap. miljöbalken. Vidare framgår att ansökan ska innehålla *övergripande* information om platsens förutsättningar för den planerade verksamheten och den planerade verksamheten i sig (se 7 §). Föreningen menar att ett besluts rättsverkan är beroende av hur beslutet är skrivet och motiverat vilket i sin tur påverkas av vilket underlag som ligger till grund för beslutet. Med så diffusa eller låga krav på en ansökan ser inte föreningen framför sig att principbesluten kommer att vara särskilt precisa eller exakta.

Vid efterföljande prövningen i mark- och miljödomstol ska, enligt den föreslagna lydelsen av 2 kap. 6 § miljöbalken, bestämmelserna i 3 och 4 kap. tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden. Föreningen har mycket svårt att se att ett nytt kärnkraftverk inte innebär en ändrad användning av mark- och vattenområden. För föreningen framstår det som att mark- och miljödomstolen inte är bunden av principbeslutet om markanvändningen ändras. Om föreningen läser bestämmelsen fel och principbeslutet ska vara bindande för domstolen så erinrar föreningen om att principbeslutet kan ha fattats utifrån en översiktlig och övergripande ansökan. I sådana fall så kommer principbeslutets rättsverkan i den efterföljande tillståndsprövningen att vara ytterst begränsad.

Om principbeslutet inte är bindande avseende den prövning som skett utifrån 3 och 4 kap. miljöbalken är det svårt för föreningen att se att beslutet kommer att innehålla något annat som binder domstolen vid tillståndsprövningen. De övriga frågor som omfattas är, enligt 5 §, Sveriges säkerhet och övriga relevanta överväganden avseende verksamheten. Sveriges säkerhet är inte en fråga för tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Vad som avses med övriga relevanta överväganden framgår inte av delbetänkandet. Av lagkommentaren anges att bestämmelsen är en precisering av 1 § i lagen.

Av 1 § framgår att syftet med lagen är att säkerställa förenlighet med samhällets helhetsintresse. Om en verksamhet behövs för landets energiförsörjning ska en verksamhet anses vara förenlig med samhällets helhetsintresse. Som föreningen läser delbetänkandet är utredningens avsikt att ett principbeslut ska binda den efterföljande tillståndsprövningen till att ett kärnkraftverk behövs för landets energiförsörjning.

Valet av energislag kan enligt föreningens mening inte slutligt avgöras genom ett principbeslut. Vid tillståndsprövningen enligt miljöbalken kräver såväl de allmänna hänsynsreglerna som MKB-direktivet att alternativredovisningen tar upp alternativa metoder för att uppnå syftet med verksamheten. Avseende de allmänna hänsynsreglernas koppling till miljöbedömningen se NJA 2009 s. 321 *Kyrkviken i Arvika* och

Michanek, miljöbalken (1998:808) 2 kap. 6 §, Lexinokommentar, avsnitt 8.5.3.
 Avseende MKB-direktivet se EU-domstolens avgörande i mål C-461/17, *Holohan*.
 Vid en tillståndsprövning kommer därför verksamhetsutövaren att behöva redogöra för valet av kärnkraft och jämföra det med andra sätt att producera energi.

Principbeslutet, dess underlag och rättsverkan bör jämföras med dagens tillåtlighetsprövning av kärnteknisk verksamhet. Regeringens tillåtlighetsprövning sker utifrån ett betydligt mer omfattande underlag. Regeringens beslut föregås av en transparent process med brett deltagande. Beslutet om tillåtlighet är fullt ut bindande för domstolen vid tillståndsprövningen av kärnteknisk verksamhet. Föreningen har mycket svårt att förstå vad det finns att vinna på att överge den nuvarande ordningen och ersätta den med det som utredningen föreslår.

Föreningen vill avslutningsvis påpeka att utredningen inte förslagit någon ändring av skyldigheten för mark- och miljödomstolarna att med eget yttrande överlämna mål till regeringen för prövning när domstolen finner att ett mål rör andra allmänna intressen av synnerlig vikt än sådant som avses i portalparagrafen, se 21 kap. 7 § miljöbalken. Bestämmelsen är obligatorisk och inte fakultativ. Domstolarnas självständighet regleras i grundlag. Föreningen har därför svårt att förstå hur utredningen landat i slutsatsen att behovet av att överlämna ett mål, som avser en ansökan som föregåtts av ett principbeslut, "bör vara ganska litet". Mot bakgrund av att det är oklart vilka frågor som har prövats i principbeslutet samt i vilken utsträckning frågorna har prövats och utifrån vilket underlag som prövningen har skett så ser föreningen en risk för att fler mål kommer att överlämnas till regeringen än vad utredningen bedömt. Om föreningens bedömning är korrekt kommer den totala tidsutdräkten för att slutföra samtliga beslutsprocesser att förlängas jämfört med utredningens bedömning och dagens prövningssystem.

Föreningen gör sig inga illusioner om att Högsta förvaltningsdomstolen i samband med rättsprövningar av principbeslut kommer att precisera innebörden av bestämmelserna i lag om principbeslut. Bestämmelserna är sådana att de ger regeringen ett brett handlingsutrymme. Av Högsta förvaltningsdomstolens praxis framgår att rättsprövningen är begränsad till att avse om regeringen hållit sig inom lagens ramar. Däremot ser föreningen framför sig att mark- och miljödomstolarna och deras överinstanser kommer att behöva tolka och pröva lagens bestämmelser för att kunna avgöra om och hur principbesluten binder dem i den efterföljande tillståndsprövningen enligt miljöbalken.

6.1.6 Kravet på miljöbedömning

Föreningen instämmer i utredningens bedömning att det krävs en miljöbedömning i samband med principbeslutet. Föreningen ifrågasätter dock att principbeslutet omfattas av kraven i SMB-direktivet. Föreningen menar i stället att MKB-direktivet är tillämpligt.

Utredningen anser att principbeslutet är bindande för den efterkommande tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Föreningen har ovan redogjort för att det är oklart i vilken utsträckning principbeslutet faktiskt är bindande och vilka frågor dess rättsverkan avser. Föreningen utgår dock i denna del från att beslutet är bindande. Med denna utgångspunkt, vilket även är den utgångspunkt som utredningen har haft, är det svårt att landa i slutsatsen att principbeslutet endast innehåller "ett visst mått" av tillåtlighetsprövning. Föreningen menar att utredningens avsikt är att principbeslutets rättsverkan avseende verksamhetens tillåtlighet ska vara minst lika stark som den prövning som principbeslutet ersätter – regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17

kap. miljöbalken. Visserligen ska prövningen ske tidigare och även avse frågor som ligger utanför miljöbalkens tillämpningsområde. Men beslutet ska, så som föreningen uppfattar utredningen, vara bindande avseende 3 och 4 kap. miljöbalken, att "omgivningspåverkan inte blir för stor i förhållande till befolkningsstorlek och miljöpåverkan" och annan påverkan som nämns i avsnitt 6.1.5.

Föreningen menar att utredningens beskrivning, att principbeslutet endast innehåller "ett visst mått" av tillåtlighetsprövning är felaktig. Utredningens avsikt är betydligt mer omfattande och bör snarare beskrivas som att principbeslutet innehåller en tillåtlighetsprövning.

Utredningen bedömer att eftersom principbeslutet innefattar en översiktlig bedömning av plats, art, storlek och driftsförhållanden så är det att se som ett rambeslut för kommande tillstånd och det omfattas därför av kraven på en strategisk miljöbedömning enligt SMB-direktivet.

Föreningen anser att beslutet bör omfattas av en specifik miljöbedömning enligt MKB-direktivet. Utredningens redogörelse för skillnaderna mellan SMB- och MKB-direktivet är kortfattad och förenklad. Utredningen har inte redogjort för att direktiven skiljer sig åt på så vis att den krets som tillerkänns rättigheter och skyldigheter är mycket olika. MKB-direktivet definierar den som ansöker om tillstånd för ett privat projekt som exploatör, se artikel 1.2 b. Artikel 5 och 6 i MKB-direktivet fastställer sedan tydliga skyldigheter för exploatören i miljöbedömningsprocessen. Exploatören tillerkänns också vissa rättigheter enligt direktivet, bland annat en möjlighet att begära att den ansvariga myndigheten på begäran ska avge ett yttrande om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad.

SMB-direktivet nämner inte den som vill genomföra ett projekt. Föreningen menar att direktivets systematik talar för att det främst är tänkt att användas av det offentliga för att peka ut ramarna för kommande tillstånd för projekt. Det är så direktivet används idag för kommunala planer enligt PBL men även havsplaner, nationell plan för infrastruktur och nationell plan för omprövning av vattenkraft omfattas av krav på strategisk miljöbedömning. Principbeslutet skulle möjligtvis kunna ses som en sådan plan som faller in under artikel 3.3 i SMB-direktivet. Men mot bakgrund av att principbeslutet enligt utredningen ska vara ett bindande beslut som ersätter regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken så menar föreningen att det vore lämpligare att utifrån såväl principbeslutets rättsverkan som de två direktivens systematik att välja MKB-direktivets miljöbedömningsprocess och inte SMB-direktivets.

Föreningen hänvisar härvid till kommissionens återgivning av EU-domstolens praxis avseende "huvudbeslut", som innebär att miljöbedömning och samråd avseende industriella projekt måste göras i anknytning till det beslut som sedan inte kan ändras, det vill säga det bindande beslutet.¹

Sammanfattningsvis ser föreningen principbeslutet som ett första tillståndsbeslut i en rad av tillstånd som behövs för att få uppföra och driva ett kärnkraftverk. Principbeslutet anger inte ramarna för den kommande prövningen, den avser att binda den kommande prövningen. Principbeslutet omfattas därför av kravet på en specifik miljöbedömning.

¹ Kommissionens Tillkännagivande om tillämpningen av direktivet om miljökonsekvensbedömning (Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU, i dess ändrade lydelse enligt direktiv 2014/52/EU) på ändringar och utvidgningar av projekt enligt punkt 24 i bilaga I och punkt 13 a i bilaga II, inbegripet huvudbegrepp och huvudprinciper anknutna till dessa (2021/C 486/01), avsnitt 2.2.2.8 [Länk](#).

6.1.2 Generella fördelar med att tidigarelägga den politiska prövningen

Föreningen förstår ambitionen med att tidigarelägga den politiska prövningen. Det är enligt utredningen ett problem för såväl ny vindkraft och kärnkraft som andra stora etableringar att den politiska dimensionen kommer in sent i prövningsprocessen. Föreningen kan inte tillstyrka förslaget så som det har utformats. Föreningen menar dock att det finns andra sätt att uppnå de mål som utredningen strävat efter att uppnå med förslaget om principbeslut.

Det framgår tydligt av den offentliga debatten att det som efterfrågas från samtliga aktörer är en långsiktig energipolitisk överenskommelse som är brett förankrad. Föreningen instämmer i den bedömningen. Delbetänkandets förslag och dess stora oklarheter visar tydligt att politiska samtal inte kan ersättas av författningsändringar. Det som saknas är med andra ord inte nya lagar och ändrade paragrafer utan politiskt hantverk, lyhördhet och kompromissvilja. Vidare måste det politiska samtalet och de förslag som diskuteras avse en framtid som sträcker sig längre än till nästa val.

7 Tillståndsprövning enligt miljöbalken effektiviseras och blir mer ändamålsenlig

Utredningen föreslår att tillståndsprövningen enligt miljöbalken inte ska omfatta de frågor som prövas enligt kärntekniklagen. Det framgår samtidigt av delbetänkandet att bestämmelsen inte ska undanta joniserande strålning från balkens tillämpningsområde, se sida 227, och inom ramen för prövningen av Natura 2000-tillstånd kan säkerhet och strålskydd behöva prövas, se sida 231. Föreningen ställer sig mot bakgrund av vad som framförs i delbetänkandet frågande till vilken ändring av nuvarande rättsläge som avses med den nya bestämmelsen i 16 kap. 5 § miljöbalken.

Föreningens erfarenheter från prövningarna av tillstånd till slutförvar för använt kärnbränsle och kärnavfall är att det redan idag inte sker någon onödig dubbelprövning av säkerhet och strålskydd. Däremot är frågor om joniserande strålning och dess miljöpåverkan centrala för tillståndsprövningen enligt miljöbalken. I de nyss nämnda tillståndsprövningsprocesserna låg ideella föreningars och den berörda allmänhetens fokus på just sådana frågor samt frågor om strålsäkerhet. Föreningen menar att det är uppenbart att så kommer att vara fallet vid en eventuell framtida tillståndsprövning av ett nytt kärnkraftverk. Det kommer att finnas parter som för in dessa frågor i processen varvid domstolen har att avgöra om 16 kap. 5 § utgör ett hinder för att pröva frågorna eller om de, i enlighet med utredningens uttalande om att inte undanta joniserande strålning från balkens tillämpningsområde, kan beaktas vid en prövning enligt exempelvis 2, 5 och 7 kap. miljöbalken.

Föreningen anser att det inte är möjligt att föreskriva att miljöbalken inte får hantera joniserande strålning och strålsäkerhet. Detta gäller inte minst eftersom Natura 2000-tillstånd i många fall kan komma att krävas och den prövningen måste resultera i en fullständig, exakt och slutgiltig bedömning av hur livsmiljöer och arter i ett Natura 2000-område påverkas. En sådan prövning kan inte ske utan att beakta joniserande strålning och strålsäkerhet.

6.1.6 Den specifika miljöbedömningen slutförs tidigare i processen

Utredningen föreslår att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns och den specifika miljöbedömningen slutförs genom ett särskilt beslut av mark- och miljödomstolen senast när förberedelsen är avslutad i målet. Detta förslag ligger i linje med delar av vad Miljötillståndsutredningen föreslog i delbetänkandet *En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess* (SOU 2024:98).

Det finns redan idag en möjlighet att fatta ett sådant beslut. Det finns dock goda skäl till att den möjligheten i princip aldrig används eftersom miljöbedömningen och prövningen av om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller lagens krav är integrerad i tillståndsprövningen. Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras ofta under hela målets handläggning, det är enligt föreningens erfarenheter inte ovanligt att kompletteringar inkommer efter huvudförhandlingen. Mot denna bakgrund har föreningen svårt att förstå "när förberedelsen är avslutad i målet". Föreningen menar att förslaget inte kommer att bidra till en mer effektiv och ändamålsenlig tillståndsprövning.

8 Prövning enligt kärntekniklagen effektiviseras och förtydligas

8.3. Omfattning och verkan av tillstånd effektiviseras och förtydligas

Utredningen anser, enligt vad som framgår av avsnitt 8.3.7 och den hänvisning som däri sker till författningskommentaren i avsnitt 15, att det samråd som sker inför prövning av tillstånd är tillräckligt omfattande vid tillämpning av Århuskonventionen. Utredningen anser dock att när det gäller avveckling är det tveksamt om ett samråd vid tiden för tillståndsprövning är tillräckligt inför inledande av avveckling, som kan inträffa vid en avsevärt senare tidpunkt än när tillståndsansökan gav in. Föreningen instämmer i utredningens bedömning, men anser att samrådet vid tillståndsprövningen tveklöst är otillräckligt för att även omfatta frågan om avveckling.

Föreningen anser dock att även en ansökan om godkännande av rutinmässig drift enligt föreslagna 5 o § i den ändrade kärntekniklagen behöver kungöras i enlighet med 5 l §. Det kan ha gått en betydande tid mellan påbörjan av uppförande och driftstart; för exempelvis kärnbränsleförvaret rör det sig om 10 år. Den säkerhetsanalys (SAR) som ska godkännas inför rutinmässig drift kan då avvika väsentligt från den säkerhetsanalys (PSAR) som godkändes vid den ursprungliga tillståndsprövningen som gav rätt att påbörja uppförande. Den föreslagna 5 p § bör därför lyda "Innan godkännande att inleda rutinmässig drift och avveckling enligt 5 o § får meddelas, ska kungörelse ske enligt 5 l §".

8.6 Överklagande av beslut sker till allmän förvaltningsdomstol

Föreningen har erfarenhet av processer i mark- och miljödomstolarna och allmän förvaltningsdomstol. Föreningens erfarenhet av de mål som föreningen är och har varit part i hos allmän förvaltningsdomstol är att dessa mål tar betydligt längre tid än domstolarnas egen målsättning att 75 procent av målen ska avgöras inom sex månader från det att målen inkom till domstolen.

De mål som föreningen är part i är inte så kallade mängdmål hos förvaltningsrätterna, de berör ofta lagstiftning som domstolarna sällan hanterar. Detta skulle kunna förklara att föreningens överklagande av ett beslut att avpublicera sådan miljödata som omfattas av det så kallade INSPIRE-direktivet tog ett år för förvaltningsrätten att handlägga fram till slutligt beslut. Överklagandet till kammarrätten väntar sedan mer än ett år tillbaka på att behandlas i frågan om prövningstillstånd. Föreningen har liknande erfarenheter från överklagande om beslut

om information till konsumenter enligt lag om hållbarhetskriterier för vissa biobränslen samt överklagande av Havs- och vattenmyndighetens beslut om fiskekvoter.

Föreningen förstår att exemplen ovan kan upplevas som anekdotiska. Föreningens expert i 2024 års skogspolitiska utredning (LI 2024:02) har undersökt hur lång tid det tar för domstolar i första instans att avgöra mål som avser beslut som meddelats av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen meddelar beslut enligt skogsvårdslagen som överklagas till allmän förvaltningsdomstol och enligt miljöbalken som överklagas till mark- och miljödomstol. Föreningen tog fram statistik från Domstolsverket för tre olika år och den visade att mark- och miljödomstolarna handlägger målen tre till fyra gånger snabbare än de allmänna förvaltningsdomstolarna. Förvaltningsdomstolarna når inte upp till sina mål för handläggningstider i dessa mål.

Föreningen ifrågasätter mot denna bakgrund utredningens antagande att processen i förvaltningsrätt och kammarrätt sammanlagt kommer att ta ett år. Föreningens erfarenhet talar för att den kommer att ta över två år. Föreningen menar att mark- och miljödomstolarna har betydligt bättre möjligheter att handlägga den typ av ärenden som nu diskuteras. Målen kommer vara mycket omfattande och handla om komplexa juridiska bedömningar med nära koppling till såväl teknik som naturvetenskap. Mark- och miljödomstolarna har stor vana av att hantera den typen av mål.

Detta remissvar har utarbetats av Josia Hort, miljöjurist.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Karin Lexen
Generalsekreterare

David Kihlberg
chef för klimat och juridik